

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Bakalářská práce

Jiří Hronek

2008

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu

Jindřichův Hradec

Bakalářská práce

Jiří Hronek

2008

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Katedra společenských věd

Analýza podmínek pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku

Vypracoval:

Jiří Hronek

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Pavel Král

Jindřichův Hradec, duben 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
»Analýza podmínek pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku«
jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v přiloženém seznamu literatury.

Jindřichův Hradec, duben 2008

podpis studenta

Anotace

Analýza podmínek pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku

Práce analyzuje podmínky pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku. Přibližuje problematiku této oblasti sportovních odvětví (druhy, podmínky provozování, popularita, atd.). Zkoumá přírodní podmínky Jindřichohradecka a analyzuje je z hlediska provozování různých sportů v přírodě.

Výsledkem bude průvodce a případné návrhy na zlepšení situace.

duben 2008

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci

bych chtěl poděkovat

Ing. Mgr. Pavlu Královi

z Vysoké školy ekonomické v Praze,
Fakulty managementu v Jindřichově Hradci.

Obsah

Úvod.....	- 1 -
Teoreticky-metodologická část	- 2 -
1 Sport.....	- 2 -
1.1 Vymezení sportů v přírodě.....	- 2 -
1.2 Vymezení pojmu sport.....	- 2 -
1.2.1 Evropská charta sportu.....	- 2 -
1.2.2 Zákon č. 115/2001.....	- 3 -
1.3 Charakteristika sportu	- 3 -
1.4 Vztah člověka a přírody	- 4 -
1.5 Charakteristika sportů v přírodě.....	- 5 -
1.6 Současný stav tělovýchovy – SWOT analýza.....	- 5 -
2 Sporty v přírodě.....	- 7 -
2.1 Turistika	- 7 -
2.1.1 Dělení turistiky	- 7 -
2.2 Horolezectví	- 8 -
2.3 Cyklistika a cykloturistika.....	- 9 -
2.3.1 Horská cyklistika a její druhy	- 10 -
2.4 Orientační běh	- 11 -
2.5 Vodní sporty	- 12 -
2.5.1 Kanoistika.....	- 13 -
2.6 Lyžování.....	- 13 -
2.6.1 Členění lyžování	- 13 -
Praktická část.....	- 15 -
3 Metodika	- 15 -
4 Charakteristika okresu.....	- 16 -
5 Podmínky pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku	- 18 -
5.1 Turistika	- 18 -
5.2 Horolezectví	- 19 -
5.3 Cyklistika a cykloturistika.....	- 20 -
5.3.1 Internetové servery cyklotras.....	- 21 -
5.4 Orientační běh	- 23 -
5.5 Vodní sporty	- 24 -
5.6 Lyžování.....	- 26 -
5.6.1 Sjezdové lyžování	- 26 -
5.6.2 Běžecké lyžování	- 27 -
Závěr.....	- 28 -
Seznam bibliografických citací	- 29 -
Přílohy.....	- 31 -

Úvod

Tato práce se zabývá problematikou sportů, turistiky a aktivit v přírodě. Jejím cílem je analyzovat přírodní podmínky v oblasti Jindřichova Hradce a možnosti provozování sportů v přírodě.

Perspektivnost tohoto sportovního odvětví dokresluje vývoj v nejvyspělejších státech, kde již mnoho let trvá „boom“ zájmů o aktivity v přírodě. Stále vznikají nové sporty, vymýšlejí se nejrůznější aktivity a vytvářejí nové organizace, které uvedené činnosti propagují, organizují i rozvíjejí. Ani v Jindřichově Hradci tomu není jinak.

Jindřichohradecko je velmi výjimečnou krajinou. Vyznavačům cyklistického sportu může nabídnout mnoho tras a cyklistických stezek. Pěší turisté mohou využívat cest nádhernou přírodou České Kanady, krajem velkých kopců a hlubokých lesů. Díky krásné přírodě a husté síti značených turistických cest má region ideální podmínky pro pěší turistiku. Jsou zde ale i tací, kteří jsou více sportovci než jen turisté, i jejich přání pohybu může být uspokojeno téměř v jakémkoliv případě. Ani milovníci zimních sportů nepřijdou zkrátka. Pro ně jsou zde v zimě lyžařské svahy pro sjezdové a trasy pro běžecké lyžování.

Práce je rozdělena do dvou oddílů, které jsou tematicky provázány. Teoretická část je zaměřena na definování pojmů sport a sporty v přírodě podle různých zdrojů. Dále jsou přiblíženy jednotlivé vybrané sporty v přírodě, jejich charakteristiky či dělení. Praktická část, která je zaměřena na analýzu přírodních podmínek v dané oblasti, je rozdělena na menší části vzhledem k jednotlivým sportům. Nejdříve je charakterizována oblast Jindřichohradecka z pohledu geografických podmínek a v dalších kapitolách již jednotlivé sporty v přírodě.

Teoreticky-metodologická část

1 Sport

1.1 Vymezení sportů v přírodě

Pro určení sportů v přírodě nám postačí vymezení dle Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze, která zahrnuje do tohoto odvětví následující sporty: lyžování, cyklistiku, cykloturistiku, orientační běh, horolezectví, jako je lezení na umělých stěnách, skalní lezení, lezení ve střední a vysokých horách a expedice. Dále sem patří hry v přírodním prostředí, cvičení v přírodě, přírodní víceboje, turistika, vysokohorská turistika a vodní sporty.

1.2 Vymezení pojmu sport

Přiměřená pohybová aktivita patří k základním faktorům ovlivňujícím zdraví a délku lidského života, kterou není možno jiným způsobem kompenzovat. Vzhledem ke stálému snižování přirozené fyzické zátěže u všech věkových skupin občanů je proto funkce tělovýchovy a sportu v současné době v jejich životě nezastupitelná.

Sport a tělovýchova jsou přínosem i pro ekonomiku regionu, bez významu není ani vliv sportovního průmyslu, služeb a organizací na počet pracovních příležitostí.¹

1.2.1 Evropská charta sportu

V souladu s těmito přístupy je formulována i Evropská charta sportu a Kodex sportovní etiky, jejichž principy respektuje většina vlád evropských zemí. Jejich obsah tvoří doporučení vládám členských zemí Rady Evropy v rozhodujících směrech organizace a podpory sportu.

„Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické

¹ Lidské zdroje a rovné příležitosti, Sociálně ekonomický profil Jihočeského kraje, 2005. Kapitola číslo 4. [online]. [cit. 2007-02-19]. Dostupný z WWW: <http://partnerstvi.kraj-jihocesky.cz/storage/1152532748_sb_lid.zdroje>

*kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.*²

1.2.2 Zákon č. 115/2001

Zákon č. 115/2001 Sb., ze dne 28. února 2001 ve znění zákona č. 219/2005 Sb., vymezuje postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu.

Tento zákon vymezuje základní pojmy:

(1) Pro účely tohoto zákona pojem sport představuje všechny formy tělesné činnosti, které si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní.

(2) Sportem pro všechny se rozumí organizovaný a neorganizovaný sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva.

(3) Sportovní zařízení je objekt, pozemek, vodní plocha, budova nebo jejich soubor sloužící výhradně nebo převážně pro provozování sportu.³

Je nutné v první řadě uvažovat o samotném pojmu sport. Vymezení tohoto pojmu stále provázejí mnohé diskuse. Pro potřeby této práce se vychází z vymezení sportu tak, jak jej uvádí Evropská charta sportu a jak s ním posléze pracuje i český Zákon o podpoře sportu č.115/2001 Sb. Zde můžeme vidět, že sport je pojímán velmi široce, že není specifikován pouze jako záležitost související se snahou o podání výkonu v systému pravidelných soutěží. Takto široce chápaný sport je analyzován v řadě prací. Mnohé tyto analýzy přisoudily současnému sportu několik význačných znaků, mezi něž patří např.: globalizace, profesionalizace a komercializace.

1.3 Charakteristika sportu

Ve většině vyspělých zemí současného světa je stále výrazněji uznáván společenský význam sportu. Vedle všeobecně přijímaného názoru, že tvoří významnou součást zdravého životního stylu, je zdůrazňována jeho úloha a přínos pro rozvoj osobnosti a sociálního

² Evropská charta sportu. [online]. [cit. 2007-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>>

³Zákon č. 115/2001 Sb., ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu ve znění zákona č. 219/2005 Sb., § 2. [online]. [cit. 2007-04-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/sport/zakon-o-podpore-sportu>>

vědomí jedince. Aktivní způsob života se stává zejména u mladé generace nejefektivnějším nástrojem prevence negativních sociálních jevů, které vyplývají z nevhodného způsobu trávení volného času. Sport je uznáván obecně nejen jako faktor ovlivňující tělesné zdraví, ale i jako fenomén, který kultivuje jedince i po duševní, sociální a morální stránce.

Nabídky pohybové aktivity jsou zajišťovány prostřednictvím sportovních spolků, tak i komunálními institucemi, které se stávají koordinátory v rámci svých regionů a v poslední době stále výrazněji i privátními institucemi. Sportovní spolky jsou v českých podmínkách dlouholetou tradiční základnou organizovaného sportu. V současné době vyvíjí soustavnou sportovní činnost více jak 20 000 lokálně působících klubů a jednot a více než 120 sportovních svazů s celorepublikovou působností. Většina z nich se ještě dále spolkově sdružila do střešních sportovních občanských sdružení.⁴

1.4 Vztah člověka a přírody

Člověk je tvor přírodní, přírodní prostředí mu dává smysl a řád. Vytvoření smyslů, rozumové dokonalosti i rozvoj sociálních schopností, to vše bylo závislé na tělesném kontaktu s přírodou. Dobré vztahy k přírodě a jejím zdrojům jsou základem lidského zdraví, výkonnosti a životní radosti. Nerespektování těchto vztahů vede ke škodám a nakonec ke zničení přírody i člověka.

Prožitek je tím silnější, čím více vlastního úsilí vložíme do jeho získání, vzniká z určitého napětí mezi začátkem aktivity (zadáním) a jejím provedením (splněním úkolu). Za pomoci správně vedené reflexe se přetváří ve zkušenost, kterou můžeme využít v dalším životě.

Obecným cílem tělesné kultury je dosáhnout a udržovat co nejvyšší úroveň tělesné dokonalosti, která tvoří základ zdravého života, tvůrčí činnosti, branné připravenosti, harmonizovat životní režim a obnovovat psychofyzickou rovnováhu člověka (v práci i odpočinku, ve vztahu k přírodnímu prostředí), rozvíjet pohybové schopnosti a dovednosti (udržet schopnost optimálně pohybově reagovat, kultivovat pohybový projev).

⁴Usnesení vlády České republiky ze dne 9. července 2003 č. 673 ke Směrům státní politiky ve sportu na léta 2004 – 2006. [online]. [cit. 2007-04-28]. Dostupný z WWW: <http://www.cstv.cz/informaceprovas/vladni/smery_2003-2006.doc>

1.5 Charakteristika sportů v přírodě

Zahrnují se sem sportovní disciplíny, které se odehrávají nebo dříve odehrávaly převážně v přírodním prostředí a jsou charakterizovány specifickou formou soutěže se zřejmou snahou o dosažení nejvyššího výkonu (absolutně nebo ve vztahu k určitému okruhu osob).

Patří sem turistika, cyklistika, horolezectví, jachting, kanoistika, sjezdové lyžování, běh na lyžích, orientační běh, potápění, přespolní běh, veslování, vodní lyžování a jiné.

Některé sporty jsou zcela podmíněny přírodním prostředím, některé přesahují i do uměle vytvořených podmínek.

Umělé dráhy (např. pro kanoistiku, běh na lyžích, sjezdování) se vzdalují přírodnímu prostředí, aby byly vytvořeny co nejoptimálnější podmínky.

1.6 Současný stav tělovýchovy – SWOT analýza

V rámci provedené SWOT analýzy v oblasti sportu pro Program rozvoje kraje byl Jihočeský kraj charakterizován následovně:

a) silné stránky:

- v regionu existuje velký počet základních článků jednotlivých občanských sdružení z oblasti tělovýchovy a sportu (spolků, jednot, klubů, odborů a oddílů), např. v roce 2000 to bylo v rámci ČSTV - 1578, STSČ – 272, AŠSK – 254, ČASPV – 102, apod.⁵
- vlastní iniciativou těchto občanských sdružení bylo ustaveno Jihočeské všesportovní kolegium tvořené předsedy 11 nejpočetnějších střešních organizací, které se zabývají tělovýchovou a sportem
- jihočeský region má mimořádně příznivé podmínky pro provozování sportovních a tělovýchovných aktivit v přirozeném přírodním prostředí
- hustá a poměrně dobře udržovaná síť turistických značených cest

b) slabé stránky:

- slabá materiálně technická základna pro rekreační i výkonnostní sport (chybí větší počet sportovních hal, plaveckých bazénů u škol, větších školních tělocvičen, letních bezprašných hřišť, chybí hřiště pro moderní sporty jako je softbal apod.)
- chybí dostatek udržovaných a náležitě technicky vybavených veřejně přístupných sportovišť

⁵ ČSTV – Český Svaz Tělesné Výchovy, STSČ - Středisko Technických Sportů a Činností, AŠSK – Asociace Školních Sportovních Klubů, ČASPV – Česká Asociace Sport Pro Všechny

c) příležitosti:

- využití přírodního potenciálu jihočeské krajiny k vybudování uceleného systému pěších, cykloturistických a lyžařských turistických tras s možností propojení s Dolním a Horním Rakouskem i s Dolním Bavorskem
- možnost zřízení půjčoven lodí, kol, lyží a dalšího sportovního vybavení nejen pro obyvatele kraje, ale i pro zvýšení cestovního ruchu s cílem prodloužení pobytu návštěvníků
- využívání velkého množství vodních ploch pro letní i zimní sporty

d) ohrožení:

- nedostatek finančních zdrojů na budování standardní materiálně-technické základny pro rekreační i výkonnostní sport na evropské úrovni
- nedostatečná možnost ohodnocení a tím i nízká motivace pro zapojení kvalifikovaných pedagogických pracovníků do práce v mimoškolní zájmové tělovýchově i do funkcionářské a trenérské práce ve výkonnostním sportu
- stále ještě slabá až nedostatečná podpora kraje a obcí spolkové tělovýchově a sportu, zejména ve vztahu k mládeži⁶

⁶Krajský úřad Jihočeského kraje, Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu v Jihočeském kraji ze dne 11. 2. 2003. [online]. [cit. 2007-05-08]. Dostupný z WWW: <http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=343&par%5Blang%5D=CS>

2 Sporty v přírodě

2.1 Turistika

Turistika je zařazena jako subsystém **lokomočních**⁷ pohybových aktivit využívaných k cestování a je hraničním jevem spojujícím účinek pohybové aktivity s vlivem přírodního prostředí a poznávacím společenským procesem.

Je zařazena jako tělovýchovná a rekreační činnost v přírodě.

Obsah turistiky tvoří pohybová složka, složka kulturně poznávací činnosti a složka odborně technických znalostí a dovedností.

2.1.1 Dělení turistiky

Pěší turistika

Pěší turistika je nejrozšířenější, nejméně technicky i finančně náročná, má nejužší styk s přírodou a je součástí všech ostatních druhů turistiky. Rychlost chůze se zásadně volí podle nejslabších účastníků.

Vodní turistika

K vodní turistice se používají pramice, kanoe a kajaky. Výcvik se provádí nejdříve na stojící nebo zcela mírně tekoucí vodě (rybník, přehrada) a posléze se využívá klasických přírodních podmínek.

Zimní turistika

Zimní turistika má mnoho forem. Její provádění je ovlivňováno reliéfem krajiny, její nadmořskou výškou, počasím a sněhovou pokrývkou. Nejčastějším turistickým lyžováním je lyžařská chůze a běh na lyžích.

Vysokohorská turistika

Vysokohorská turistika tvoří přechod mezi turistikou a horolezectvím. Vedoucí skupiny či pedagog musí přihlídnout k individuálním tělesným schopnostem svěřenců, protože duševní i tělesné zatížení při vysokohorských túrách je často nad síly mladého organismu.⁸

⁷ Lokomoční pohybové aktivity znamenají takové aktivity, které se týkají pohybu z místa na místo např. plazení, lezení, chůze či běh. (Dostupné z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/lokomocni>)

2.2 Horolezectví

Horolezectví je sportovní činnost, jejíž hlavní náplní je překonávání skalních a ledovcových horských terénů lezením. K přesunu se využívá turistické chůze a pro zajištění bezpečnosti ve výjimečných případech a na kratších úsecích základní prvky horolezecké techniky. Horolezectví patří k nejnáročnějším druhům turistiky, ale nevyhledává technicky obtížné cesty, nýbrž používá nejsnadnějších cest k vrcholům.

K úspěšnému provozování horolezectví je zapotřebí tělesných i psychických schopností a technických znalostí a dovedností, které je nutné cílevědomým tréninkem rozvíjet. K překonávání horolezeckého terénu se používá zvláštní technika pohybu, speciální výstroj, výzbroj a cílevědomá taktika, k zajištění používají horolezci lano a další technické prostředky (skoby, karabiny, prsní a sedací úvazky, vklíněnce, slaňovací osmy aj.).

Hlavním motivem při vysokohorské turistice je kulturně poznávací činnost, důraz se klade na znalosti terénů vhodných pro vysokohorskou turistiku, z odborně technických znalostí se ve vysokohorském terénu nejvíce uplatní znalosti orientace (práce s mapou, busolou apod.) či meteorologie.

K horolezectví můžeme přiřadit i volné lezení, tj. bez jištění, které se nazývá bouldering. Jde vlastně o přelézání velkých kamenů. Jedná se o jednu z nejstarších forem volného lezení, která se také vyvinula v samostatnou lezeckou disciplínu. Při této disciplíně se většinou leze do takové výšky, z níž se dá bezpečně seskočit. V rekreačním využití hraje svojí roli také slaňování. Slaňováním rozumíme spouštění se na upevněném laně pomocí speciálního držení lana nebo užití mechanických pomůcek, které zvyšují tření tak, že bezpečně kontrolujeme sestup. Tato aktivita podporuje samostatné jednání ve stresových situacích. Slaňování je dobrodružnou aktivitou. Její atraktivnost spočívá v minimálním fyzickém zatížení. Naopak je zde velké působení na psychiku a často překonání svých hranic dosud poznaných možností.⁹

⁸Turistika I. [online]. [cit. 2007-02-10]. Dostupný z WWW:
<<http://is.muni.cz/elportal/estud/fsps/js07/turistika/ch08s01.html>>

⁹Atletika a horolezectví. [online]. [cit. 2007-08-25]. Dostupný z WWW:
<http://www.tiv.cz/bcl/sporty/atletika_horolezetvi.doc>

2.3 Cyklistika a cykloturistika

Cyklistika a cykloturistika je turistika, při které se jako prostředek pro přesun používá jízdní kolo sportovního charakteru, které je uzpůsobeno pro jízdu se zátěží a odpovídá základním předpisům silničního provozu.¹⁰

Druhy cyklistiky

Cyklistika je rozdělena na několik druhů. Jako první je závodní, která se dá měřit nebo ocenit podle určitých měřítek. Dalším druhem je rychlostní, která se dále dělí na dráhovou, silniční a terénní. Sálovou cyklistiku rozdělujeme na kolovou a krasojízdu na kole. Poslední druh cyklistiky označujeme jako rekreační, tzn. používání kola buď ke krátkým vyjížděnkám za osvěžením do přírody, nebo k výletům a k cestování.

Cyklistické disciplíny

Silniční cyklistika se jezdí na silničním kole a dělí se na jízdu na čas tzv. „časovku“, jednorázové a etapové závody a závod s hromadným startem. Velmi rozmanitá je dráhová cyklistika, která se dělí na sprint, stíhací, bodovací závody a vylučovací jízdy. Další cyklistickou disciplínou je cyklokros. Jedná se o závod přibližně na jednu hodinu v upraveném terénu s umělými překážkami na terénním okruhu bez převýšení. Horská cyklistika neboli mountain bike je sjezd volnou přírodou v rozmanitém terénu. Touto disciplínou se bude podrobněji zabývat následující kapitola. BMX – bicykl motocross je disciplínou, ve které se jezdí vyřazovacími rozjížděnkami na dráze velmi podobné motokrosové, z čehož vznikl i její název. Cyklotrial je popisován jako umění překonat na speciálním kole terénní nebo umělé překážky bez dotyku nohou nebo jiné části těla. Disciplína freestyle je zaměřena na techniku a využívá upravené kolo BMX ke skokům a k akrobacii na rovině a na skateboardových hřištích.¹¹

S ohledem na šíři cyklistiky se tato práce zaměří hlavně na horskou cyklistiku. Ostatní disciplíny by popřípadě mohly být tématem jiné bakalářské či diplomové práce.

¹⁰ Turistika I. [online]. [cit. 2007-2-10]. Dostupný z WWW: <<http://is.muni.cz/elportal/estud/fsps/js07/turistika/ch08s01.html>>.

¹¹ Bikros.cz – Historie cyklistiky. [online]. [cit. 2007-2-10]. Dostupný z WWW: <http://www.bikros.cz/Bikros_cj/view.php?cisloclanku=2006042101>.

2.3.1 Horská cyklistika a její druhy

Horská cyklistika vznikla v sedmdesátých letech 20. století, ve Spojených státech. Horská cyklistika je cyklistika sportovních kol, jejímž hlavním cílem je jízda po skalních útvarech či přírodních cestách, avšak nevyhýbá se ani silničnímu povrchu.

Horské kolo je v současné době jedno z nejatraktivnějších sportovních náčiní. Jeho hlavní přednosti jsou: použitelnost v terénu a rychlostní převody pro těžká stoupání, které skýtají pro cykloturisty velké možnosti. A stejně tak i sportovcům, kteří pro horská kola vymysleli řadu soutěžních disciplín.

Soutěže na horských kolech jsou ve čtyřech základních disciplínách, které se od sebe poměrně liší. Rozdíly jsou nejen v nárocích na závodníky, ale i v potřebném vybavení.

Mezi tyto čtyři základní disciplíny patří:

Crosscountry

Crosscountry je jedna z nejrozšířenějších disciplín „mountain bike“¹², v níž závodí nejvíce cyklistů. Je to jediná disciplína, ve které mohou startovat věkové kategorie žáků (10 až 14 let), protože je fyzicky nejméně náročná a také nejméně nebezpečná. Je to jednorázový terénní závod se skupinovým startem, který se jezdí na okruhu o délce pět až osm kilometrů. Crosscountry se jezdí na běžných horských kolech, která jsou velmi podobná kolům turistickým.

Sjezd

Sjezd nebo také „downhill“ je považován za nejatraktivnější disciplínu pro diváky. Jezdí se na trati o délce 1,5 až 3,5 kilometru, přičemž celá trať vede z kopce. Na rozdíl od crosscountry startují závodníci po jednom v určitých časových intervalech a o výsledném pořadí rozhoduje čas závodníka v cíli. Downhill není tak úplně bezpečnou disciplínou, a proto v něm mohou startovat závodníci až od věkové kategorie kadetů (15 až 16 let). Sjezdové kolo se klasickému horskému kolu moc nepodobá. Je mohutnější, má přední odpružené vidlice s vyšším zdvihem, nízko posazené sedlo a zpravidla odpružené i zadní kolo.

¹² Mountain bike, zkratkou MTB – tento název pohorské kolo pochází z angličtiny, jde o bicykl navržený pro jízdu v horských oblastech, jízdu mimo udržované stezky nebo cesty a jiné náročné terény

Fourcross

Fourcross nebo též „4 -cross“ či „4X“ je dnes téměř stejně oblíbený jako downhill. Jezdí se na krátkých tratích o délce 300 až 500 metrů, které jsou vybudované směrem ze svahu a tvořené umělými a přírodními překážkami. Na startu jsou vždy čtyři jezdci najednou a o jejich postupu rozhoduje pořadí, jak dojedou do cíle. Vybavení závodníků a konstrukce jejich kol jsou stejné jako u downhillu.

Maraton

Maraton je jednorázový terénní závod, kde závodníci startují ve skupině a jezdí se na okruhu dlouhém minimálně 80 kilometrů. Jezdí se na stejných kolech jako v crosscountry. Maraton je také považován za extrémní disciplínu, ale z trochu jiného důvodu než předchozí disciplíny. Nehrozí v ní bezprostředně nebezpečné pády, ale fyzická zátěž závodníků je natolik vysoká, že se do ní mohou hlásit jezdci až od věkové kategorie dospělých, což je 19 let a více.¹³

2.4 Orientační běh

Umět se orientovat znamená dokonale číst v mapě, znát precizně mapový klíč, využívat zemský magnetismus pomocí buzoly, být pozorný, pečlivý, přemýšlet, pamatovat si, mít oči otevřené. Základními potřebami pro orientaci jsou nejrůznější mapy, buzoly nebo kompas. A právě k tomu, aby se člověk naučil orientovat, může sloužit tento druh sportu.

„Orientační běh je moderní sportovní odvětví vytrvalostního charakteru, při němž je nutno se správně a rychle orientovat v neznámém terénu. Při závodě se hledají kontrolní stanoviště (kontroly) ve stanoveném pořadí a v co nejkratším možném čase. Cestu mezi kontrolami si každý volí podle vlastní úvahy za pomoci mapy, buzoly a stručného popisu kontrol. O úspěchu v závodě tedy rozhoduje správná orientace a rychlý běh.“¹⁴

Uvádí se, že asi největší krása orientačního běhu je v jeho provázanosti s přírodou. Sportoviště může být každý les i městský park. Při samotném závodě se účastníci pohybují ve zdravém prostředí na čistém vzduchu. Ale nejen to. Běh po měkké lesní půdě není

¹³ Časopis ABC: Závody horských kol. [online]. [cit. 2007-8-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.iabc.cz/scripts/detail.php?id=8704>>.

¹⁴ Český svaz orientačního běhu. [online]. [cit. 2008-1-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.orientacnibeh.cz/csob/cojeob.php>>.

klouby jako běh po asfaltu. V lese bez diváků závodníka nic nenutí jít až na hranici svých sil. Každý si sám volí tempo a není důležité, zda závod pojme jako procházku či boj s časem.

Hlavní výhodou především pro organizátory je, že při přípravě závodu není třeba budovat nákladné sportovní areály. Stačí zpracovat a vytisknout speciální podrobnou mapu, do lesa roznést kontroly, připravit startovní průkazy pro účastníky a vydat se na trať. Navíc ani při velkém počtu startujících příroda neutrpí žádné újmy a obtížně by tak někdo po týdnu mohl hledat, kudy závodníci běželi.

Výhodou tohoto sportu je, že závodů v orientačním běhu se může účastnit úplně každý. Na závodech je vypisováno mnoho různých kategorií s tratěmi různých délek a obtížností, odstupňovaných podle věku, pohlaví a náročnosti. To proto, aby se spolu utkávali věkově a výkonnostně stejní závodníci.

Pro mnohé lidi se orientační běh stává skutečným „životním stylem“ s celoživotním provozováním tohoto sportu.

Orientační běh má mnoho podob. Základní členění v rámci mezinárodní federace orientačního běhu je na pěší, lyžařský, na horských kolech a pro vozíčkáře. Disciplíny bývají jak v podobě individuální tak štafetové. Navíc se mohou velmi lišit svojí délkou: od nejkratších parkových sprintů až po závody na dlouhé trati. Navíc existuje mnoho dalších speciálních variant, jako jsou závody dvojic, noční, bez určeného pořadí kontrol, s hromadným startem, horské, radiové aj. Závodník si samozřejmě vybírá ten druh závodů, který je mu nejbližší.¹⁵

2.5 Vodní sporty

Vodní turistika jedním z druhů turistiky využívající k přesunu loď. Kromě putování na kánoích, kajacích, pramicích a nafukovacích člunech se sem řadí i turistika jachetní a veslařská.

Počátky vodní turistiky na našem území můžeme najít ve 2. polovině 19. století. Vodní turistikou se rozvíjí otužilost, odvaha, tento sport také vede k sebeovládání, k pohotovosti, samostatnosti, učí překonávat překážky a formuje vztahy ke kolektivu.

Při vodní turistice je důležitá znalost techniky a taktiky jízdy na lodi. Výcvik se provádí nejdříve na stojící nebo zcela mírně tekoucí vodě jako je rybník nebo přehrada. Do výzbroje

¹⁵ Český svaz orientačního běhu. [online]. [cit. 2008-1-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.orientacnibeh.cz/csob/cojeob.php>>.

a výstroje patří především loď a pádla, oblečení je nutné přizpůsobit roční době a náročnosti akce, za chladného počasí je vhodný oblek z jednostranně pogumovaného plátna, eventuelně celogumový suchý oblek či mokrý oblek z neoprenu, boty do vody, v těžším terénu plovací vesta, ochranná přilba a důležitá je také pokrývka hlavy.¹⁶

2.5.1 Kanoistika

„Kanoistika je vodní sport provozovaný jak rekreačně tak i profesionálně.“ I když je odvozen od kánoe, tak je obecně používán i pro obdobné aktivity provozované na kajaku. Kanoistiku můžeme rozdělit na několik disciplín. Rychlostní kanoistika se jezdí na klidných stojatých vodách a cílem je ujet stanovenou vzdálenost za co nejkratší čas. Má mnoho kategorií, které se dělí nejen podle věku a pohlaví, ale i typem lodí. Slalom na divoké vodě je provozován na silně proudících tocích. Cílem je správně projet na trase umístěné branky co nejrychleji. Sjezd na divoké vodě se provádí na tratích mírně či více proudících řek. Trať mohou měřit buď 5 km při takzvaném klasickém sjezdu, nebo zhruba 500 m v případě sprintu. Disciplína rodeo a akrobacie je technická, při níž závodník provádí ve vlně či válci různé „figury“, podle kterých je hodnocen. Nejrozšířenějším vodním sportem je vodní turistika. Vodáci sjíždějí na různých druzích lodí, jako jsou turistické kanoa a kajaky, většinou mírněji tekoucí řeky.¹⁷

2.6 Lyžování

Lyžování je zimní sport, který spočívá v pohybu člověka vlastní silou po sněhu pomocí lyží, připojených k botám pomocí lyžařského vázání. Jako alternativa k lyžím se dnes hojně používá také snowboard, který se od lyží liší tím, že jde jen o jedinou širší desku, ke které jsou připevněny obě nohy. Kromě lyží či snowboardu bývají lyžaři také obvykle (u běžeckého lyžování vždy) vybaveni hůlkami. Z bezpečnostních důvodů se lyžařům doporučuje také používání přilby.

2.6.1 Členění lyžování

Základní členění lyžování je na lyžování alpské nebo také sjezdové, při kterém lyžaři sjíždějí většinou prudký kopec mezi brankami, a na severské lyžování (dříve klasické), které kromě

¹⁶ Neuman, J. a kol.: Turistika a sporty v přírodě, Portál, Praha 2000, ISBN 80-7178-391-9

¹⁷ Wikipedie – otevřená. [online]. [cit. 2007-9-16]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kanoistika>>.

běhu zahrnuje také skoky na lyžích a severskou kombinaci, která zahrnuje běh a skoky. Obě odvětví jsou provozována nejen jako sportovní disciplíny, ale také v rámci turistiky.

Alpské lyžování

Alpské (sjezdové) lyžování v rekreační formě spočívá typicky v návštěvě horského střediska, kde se lyžaři pomocí lyžařského vleku či lanovky dopraví na vrchol kopce, ze kterého poté sjíždí a dole mohou opět nastoupit na vlek.

Severské lyžování

Při běhu na lyžích se lyžař vybavený potřebným vybavením, kterým jsou zde běžky, vázání, hůlky a běžecké boty, pohybuje vlastní silou v zasněženém terénu, obvykle běžeckých tratích. K pohybu se používají dvě základní techniky: tzv. klasický běh, při kterém lyžař provádí pohyb podobný normálnímu běhu, ale při každém kroku se na příslušné lyži sklouzne, a druhé je tzv. bruslení, při kterém se lyžař sklouzává střídavě šikmo do stran a na konci skluzu se vždy odrazí k dalšímu skluzu na druhé lyži, která je téměř kolmo k první.

Alternativou běhu na lyžích při pohybu ve vysokohorském terénu může být tzv. skialpinismus, ve kterém se lyžování kombinuje např. s horolezectvím.

Ve sportovním pojetí se běžecké lyžování dělí na závody v klasickém stylu, kde je bruslení zakázáno a běh volnou technikou.¹⁸

¹⁸ Wikipedie – otevřená encyklopedie. [online]. [cit. 2007-9-10]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ly%C5%BEov%C3%A1n%C3%AD>>.

Praktická část

3 Metodika

Součástí bakalářských či diplomových prací je vyhledání co největšího množství informací o tom, čeho se práce týká, aby bylo možné co nejpřesněji vystihnout podstatu práce. Tato práce se zaměřuje na sporty v přírodě v oblasti Jindřichova Hradce.

Teoretická část práce je zpracována na základě informací získaných především z internetových zdrojů, literatury či příslušných zákonů a dokumentů. V této části je podrobnější vymezení pojmů sport a sporty v přírodě. Dále jsou zde podrobněji přiblíženy vybrané sporty v přírodě z obecného pohledu. V teoretické části jsou shrnuty důležité informace týkající se dané problematiky a konkrétních sportů v přírodě.

Praktická část je zaměřena přímo na charakteristiku přírodních podmínek na Jindřichohradecku. Důležité informace pro praktickou část a analýzu podmínek pro sporty v přírodě ve vybrané oblasti byly získány metodou převážně telefonických pohovorů s provozovateli sportovních středisek či lidmi pohybujícími se kolem vybraných sportů. Při hledání vhodných terénů pro některé sporty se dalším zdrojem informací staly webové servery evidující tato místa. Výsledkem mé práce je analýza podmínek pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku, shrnutí možností provozování těchto sportů a zmapování současné situace.

Při výběru zdrojů informací pro teoretickou i praktickou část byly důležitým vodítkem doporučení vedoucího mé práce, Ing. Mgr. Pavla Krále. Za cenné rady a podněty mu patří mé poděkování.

4 Charakteristika okresu

Okres Jindřichův Hradec je svou rozlohou 1 944 km² největším okresem v České republice. Rozkládá se na jihovýchodě Čech a jeho jižní hranice tvoří zároveň státní hranici s Rakouskem. Na západě sousedí s okresem České Budějovice, na severozápadě s okresem Tábor, na severu s okresem Pelhřimov, na severovýchodě s okresem Jihlava a na východě s okresy Třebíč a Znojmo. Oblast Jindřichohradecka tvoří přechod mezi Třeboňskou pánví a Českomoravskou vrchovinou. Ústřední masiv části Jihlavských vrchů a Novobystřická vrchovina vytvářejí předěl území okresu, který na východě přechází ve značně rozčleněnou pahorkatinu Dačickou, protékanou po celé délce Moravskou Dyjí, a na západě v obdobnou pahorkatinu Jindřichohradeckou, kterou protéká řeka Nežárka. Odlišným prvkem v pahorkatinném charakteru povrchu okresu je Třeboňská pánev nížinného rázu, která má mírně zvlněný reliéf jen při okrajích. Nadmořská výška zde dosahuje 400 - 500 m.

Nejvýznamnější řekou okresu je Lužnice s pravostrannými přítoky Dračicí, Koštěnickým potokem, Nežárkou a Nadymačem. Spolu s Hamerským potokem se tyto vodní toky využívají pro vodní turistiku. Vodní síť horního toku Lužnice byla v 16. století doplněna dvěma umělými stavbami, a to „Zlatou stokou“ v délce 48 km a „Novou řekou“, v délce 13,5 km, která odvádí přebytečné vody z řeky Lužnice do Nežárky. Specifikou Jindřichohradecka jsou rozsáhlé vodní plochy vybudovaných rybníčních soustav, které zaujímají zhruba 6% plochy okresu. Důležitou součástí přírody pro okres Jindřichův Hradec jsou lesnaté porosty, které zaujímají 38% z celkové plochy okresu.¹⁹ Pěkné přírodní prostředí a množství kulturních památek láká k návštěvám občany z celé České republiky a v hojné míře i zahraniční turisty.

Pro oblast jihovýchodně od Jindřichova Hradce v okolí Nové Bystřice a Kunžaku se začal na začátku minulého století užívat název Česká Kanada vzhledem k přírodnímu charakteru této krajiny, která je tvořena početnými vodními hladinami, rozsáhlými lesními komplexy a poněkud sychravějším podnebím. Česká Kanada je vhodnou oblastí zejména pro pěší turistiku a cykloturistiku šetrnou k životnímu prostředí a další sporty v přírodě. Není však přitažlivá pouze v létě. Pro své mírně drsnější podnebí a vyšší nadmořskou výšku (600 – 700 m) má velmi dobré sněhové podmínky. Nepatří sice mezi typické lyžařské oblasti

¹⁹ Český statistický úřad – České Budějovice. Okres Jindřichův Hradec. [online]. [cit. 2006-5-16]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_jh>.

a nelze spoléhat na nějakou stabilnější síť lyžařských tras, ale na běžkách si zde může každý přijít na své. Lyžařské vleky jsou u Nové Bystřice a Radkova, o kterých je více uvedeno v kapitole 5.6 Lyžování.²⁰

²⁰ MěÚ Jindřichův Hradec: Jindřichohradecko – Průvodce turistickým regionem. 2. vydání. Blatenská tiskárna, Blatná 2005

5 Podmínky pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku

5.1 Turistika

Klub českých turistů vyznačil a udržuje na území bývalého okresu Jindřichův Hradec síť turistických značených tras v celkové délce 767 km, které mají za cíl provést návštěvníky nejhezčími a nejzajímavějšími místy. Na turistických trasách se nacházejí turistická informační místa. To jsou místa, kde je na vhodném objektu umístěna turistická orientace tzn. tabulka a směrovky pro všechny barvy procházejících tras. Z orientace se turista dozví, kde se právě nalézá a jaká je vzdálenost k dalším místům na trase. Informační místa jsou na trasách v každé větší obci, na turisticky významných místech, na každé křižovatce značených tras a mezi nimi v terénu tak, aby jejich vzdálenost nebyla větší než 5 km. Jako základní trasy jsou voleny celodenní výlety v délce kolem 25 km, po kterých mohou turisté v dané lokalitě navštívit nejvíce turisticky zajímavých míst. Trasy jsou navrženy tak, aby končily v místech s lepší možností dopravního spojení.

Pro pohyb po turistických značených trasách jsou k dispozici turistické mapy z edice Klubu českých turistů, který doporučuje mapy v měřítku 1:50000. Pro oblast Jindřichohradecka jsou to například mapy Česká Kanada a Slavonicko (č. 78, nejnovější verze je z roku 2007), Třeboňsko a horní Lužnice (č. 75, nejnovější vydání je z roku 2006), Tábořsko jih a střední Lužnice (č. 76, poslední aktualizace proběhla v roce 2002) a Jihlavské vrchy a Pelhřimovsko jih (č. 77, poslední verze z roku 2005). Z velkého množství variant, které síť značených tras umožňuje, stojí za to zhlédnout a navštívit místa neodmyslitelná od okolí Jindřichova Hradce. Patří mezi ně např. Jindřišské údolí protékané Hamerskými potoky se zbytky zříceniny Vítkova hrádku, Ratmírovský rybník, zřícenina hradu Landštejn, vodní zámek Červená Lhota, lovecký zámek Jemčina, městečko Stráž nad Nežárkou se zámečkem Emy Destinnové a výrobou světoznámých dřevěných hraček či úzkokolejná železnice z Jindřichova Hradce do Nové Bystřice.²¹

²¹ Kudy - kam na Jindřichohradecku. [online]. [cit. 2007-09-10]. Dostupný z WWW: <http://www.jh.cz/img/assets/1152/turist_trasy>

Všechny turistické mapy, které vydává a spravuje Klub českých turistů, jsou zájemcům k dispozici na serveru www.kct.cz v sekci Mapy KČT. Vydávané mapy se aktualizují nepravidelně podle potřeby, tak aby byl trh stále zásobován aktuálními verzemi. Webový server KČT je přehledný a dobře strukturovaný. Stránky poskytují zájemcům informace nejen o mapách, ale také o celém klubu, pořádaných akcích či jednotlivých střediscích v krajích.

Turistické mapy a atlasy nevydává jen Klub českých turistů, ale i další kartografická nakladatelství. Jedním z nich je vydavatelství SHOCart, které má ve své nabídce cykloturistické a turistické mapy, vodácké průvodce, mapy velkoměst ČR či automapy a autoatlasy, jejichž seznam a možnost zakoupení je na stránkách www.shocart.cz. Vydavatelství provádí aktualizace map průběžně podle požadavku trhu. Neméně známým je vydavatelství Geodézie ČS, které se zabývá vlastní kartografickou nakladatelskou činností a na serveru www.geodezie.cz nabízí různé druhy map nejen pro turistiku. Dalším vydavatelem je společnost Kartografie Praha věnující se tvorbě map, atlasů a turistických průvodců. Toto vydavatelství nabízí své produkty na stránkách www.kartografie.cz.

5.2 Horolezectví

Oblast Jindřichohradecka nenabízí velké možnosti pro bouldering a skalní lezení. Ale i přesto je k dispozici několik skal a boulderingových oblastí, převážně na hranicích okresu.

Nejblíže k Jindřichovu Hradci se nachází skála u Stráže nad Nežárkou. Skála je na pravém břehu přibližně 300 metrů po proudu řeky Nežárky od mostu mezi osadou Dvorce a Stráží nad Nežárkou pod výcvikovým střediskem FTVS Univerzity Karlovy Ovčín. Je zde možnost využít několik lezeckých cest, které jsou osazené pevným jištěním. Dále se nabízí možnost slánění v kolmém terénu v délce asi 25 m, které je nahoře osazeno fixním jištěním. Na stěně skály je také fixní jištění na protažení ocelovým lanem jako příprava pro asi 40 m dlouhou zajištěnou cestu. Momentálně je tato skála zajištěna Katedrou sportů v přírodě FTVS UK jako cvičná skála pro seznámení s lezením pro studenty FTVS.

U obce Hradiště u Nové Bystřice je kopec Hradiště, v jehož blízkosti je také lyžařský svah (viz kapitola 5.6 Lyžování). Kopec je tvořen i několika kamennými bloky, které jsou vysoké

asi 8 – 12 metrů a na vrcholu jsou stopy lezecké činnosti. Tato oblast není vedena v rejstříku skalních oblastí na webu Českého horolezeckého svazu, mohla by však být využita jako lezecká oblast místního významu. Vhodné by bylo její přejištění.

Asi 35 km od Jindřichova Hradce leží vrch Choustník, který je součástí přírodní rezervace. Na jeho vrcholu je pruh balvanů a skal, které vznikly zvětráním a rozpadem hrubozrnné ortoruly choustnické. Z horolezeckého hlediska poskytují tyto skály možnost téměř všech způsobů lezení. Krátké cesty vedou převážně ve svislé, rozmanitě členěné a velmi pevné skále. Fixními prostředky jsou zabezpečeny všechny cesty kromě těch, které se dají jistit smyčkami nebo vklíněnci. Lezení je zde povoleno celoročně.²²

Lezení se dá provozovat i v lomech či kamenolomech. V oblasti Jindřichohradecka se jich nachází několik, např. v Deštné, Číměři nebo Studené. Všechny tyto lomy jsou ale dosud v provozu, proto není možné je k tomuto sportu využít. Na Katastrálním úřadě v Jindřichově Hradci ani na Odboru výstavby a územního plánování není k dispozici evidence nevyužitých, opuštěných lomů.

Možnost provozovat bouldering přímo v Jindřichově Hradci nabízí místní Fit Studio Eden. Pro zájemce je k dispozici umělá stěna vysoká 5,2 metrů, která je určena pro lezení bez zajištění. Bližší informace je možno najít na webových stránkách www.fit-studio-eden.cz.

Zájemcům o horolezectví nabízejí nejvíce informací servery www.horosvaz.cz, což jsou oficiální stránky Českého horolezeckého svazu a www.lezec.cz, který obsahuje články, příspěvky, fotky a informace od samotných příznivců lezení. Oba servery poskytují informace o možnostech lezení, ale oblast Jindřichohradecka není bohužel na těchto serverech evidována. Důvodem mohou být omezené podmínky pro lezení, nacházejí se zde skály či bouldery spíše místního významu.

5.3 Cyklistika a cykloturistika

V roce 2004 založil Jihočeský kraj, 23 jihočeských měst a další partneři Nadaci Jihočeské cyklostezky. Ta má na starosti koordinaci rozvoje cyklistické dopravy v kraji. V roce 2005

²² Skalní oblasti ČR. [online]. [cit. 2008-4-7]. Dostupný z WWW: <http://skaly.horosvaz.cz/skala/combo-skala2.asp?sektor_id=370>.

tak Nadace Jihočeské cyklostezky zahájila několik projektů, mj. na rozvoj marketingu služeb pro turisty, obnovu poničeného cykloturistického značení, organizování cyklistických jízd pro veřejnost, ale i postupnou přípravu velkých infrastrukturních projektů. Ke snahám nadace se připojilo více než 50 jihočeských měst, která s ní uzavřela smlouvy o partnerství. Mezi tato partnerská města patří také Jindřichův Hradec a další města v jeho okolí. Proto je zde k dispozici velké množství cyklotras, kratších i dálkových.

Odvětví cyklistika a cykloturistika jsou velmi rozsáhlá a mohly by být tématem jiné bakalářské či diplomové práce. Z tohoto důvodu je následující část zaměřena na internetové servery poskytující informace o tomto sportu a v Příloze č. 2 jsou pro ukázkou uvedeny konkrétní cyklotrasy na Jindřichohradecku.

5.3.1 Internetové servery cyklotras

Oficiální mapy pro cykloturistiku v měřítku 1:100000 vydává Klub českých turistů. Jejich seznam je uveden na serveru www.kct.cz v sekci Mapy KČT - Edice cykloturistických map. Pro oblast Jindřichohradecka byla vydána mapa č. 20. Kromě map z Klubu českých turistů je na internetu několik dalších serverů, kde se dají vyhledat cyklotrasy po celé České republice a další informace týkající se cyklistiky a cykloturistiky.

Server InfoČesko dostupný na adrese www.infocesko.cz vznikl v rámci projektu v oblasti cestovního ruchu. Portál je tematicky široký (zahrnuje památky, zajímavosti, trasy, kulturní a sportovní zařízení atd.) a umožňuje jeho návštěvníkům naplánování volného času a zlepšení jejich znalostí o České republice. V odkazu Cyklistika nabízí seznam cyklotras po celé republice s podrobným popisem a dalšími souvisejícími informacemi.

Na stránkách www.cykloserver.cz v odkazu Cykloatlas online a www.nakole.cz v odkazu Cyklomapa ČR jsou k dispozici mapy cyklotras. Mapy na obou serverech jsou obsahově hodně podobné, záleží tedy spíše na dalších informacích, které návštěvníci hledají.

Server Cyklistika pro všechny spravovaný stejnojmenným sdružením najdou zájemci na adrese www.cyklistikakrnov.com. Pod odkazem Cyklotrasy se dá najít seznam tras podle jednotlivých oblastí nejen po České republice, ale i na Slovensku a dalších sousedních zemích.

Turistický portál www.novadomus.cz vznikl také v rámci soukromého projektu na podporu cestovního ruchu v oblasti Jindřichohradecka a České Kanady. Stránky poskytují důležité informace pro turisty včetně kratších i dálkových cyklotras, které jsou zde dobře popsány.

Pro zájemce o terénní cyklistiku je k dispozici server ČeMBA na adrese www.cemba.cz, což jsou stránky České mountainbikové asociace, která sdružuje a podporuje terénní cyklisty. Snaží se také o rozvoj tohoto odvětví cyklistiky a zlepšování podmínek pro jeho provozování. Na serveru jsou k dispozici publikace vydávané asociací, kalendář pořádaných akcí, různé zákony a dokumenty a zájemci zde mohou získat i cenné rady a informace týkající se terénní cyklistiky.

Oddíl:

CK RBB INVEST Jindřichův Hradec

Pod Kasárny 1036/II,

377 01 Jindřichův Hradec

Jan Hájek

tel./fax.: 384 361 345, mobil: 777 640 727

Klub cyklistiky Jindřichův Hradec

předseda klubu:

Ing. Jan Polášek

Radouňka 121

377 01 Jindřichův Hradec

tel.: 728 028 741

Závodní cyklistický tým Bike Sport JOMA Jindřichův Hradec

Václavská 544

377 01 Jindřichův Hradec

tel.: 384 323 433

e-mail: b.s@joma.cz

5.4 Orientační běh

Jindřichův Hradec a jeho okolí má vzhledem k rozmanitosti krajiny velmi dobré podmínky pro orientační běh. Výhodou u tohoto sportu je, že se může provozovat jak přímo ve městě, tak v okolní přírodě. Díky rozlehlým lesům v okolí Jindřichova Hradce a oblasti České Kanady jde zde možnost výběru různých druhů terénů, kterých využívají nejen místní kluby orientačního běhu, ale i jednotliví zájemci o tento sport.

Mapa je základní pomůckou pro orientačního běžce. Pro závody orientačního běhu se používají speciálně zpracované podrobné mapy, ve kterých jsou zobrazeny všechny informace potřebné pro závodníka. Tvorba map je tedy důležitou součástí fungování tohoto sportu. Na území České republiky jich bylo vytvořeno již téměř 5000. Většinu z nich obsahuje archiv map. Nejen v České republice, ale i v dalších zemích ve světě, vznikla Mapová rada Českého svazu orientačního běhu, která se podílí na tvorbě, evidenci a archivaci. Jednotlivé mapy tvoří kartografové pro různé oblasti nebo jednotlivé oddíly orientačního běhu. Měřítko map pro orientační běh je většinou 1 : 15000, tzn. 1 cm na mapě je 150 m v terénu. V dnešní době jsou mapy digitalizovány a zpřístupněny spolu s popisnými informacemi a poměrně často aktualizovány.²³

Přímo pro město Jindřichův Hradec jsou k dispozici například mapy Park Jindřichův Hradec (poslední verze z roku 2001 v měřítku 1:5000), Jakub (poslední verze pochází z roku 1989, je také v měřítku 1:5000) nebo několik vydání map Městský les vydaných v 90. letech 20. století v měřítku 1:10000. Pro rozsáhlou oblast Jindřichohradecka jsou k dispozici další desítky map vydaných od 80. let do současnosti, které jsou v různých měřítkách.

Všechny mapy pro orientační běh, které jsou vydávány, jsou zájemcům k dispozici na serverech:

<http://csob.tmapserver.cz/> - Mapový server Českého orientačního běhu

<http://www.prodata.cz/osmapy/> - Atlas orientačních map České republiky

<http://ob.vse.cz/mapsearch/> - Vyhledávač map v archivu pro orientační běh

http://www.orienteeing-history.info/cam_menu.php - Český archiv

a databáze map pro orientační běh

²³ Centre for Orienteering History. [online]. [cit. 2008-4-4]. Dostupný z WWW: <http://www.orienteeing-history.info/cam_menu.php>.

Všechny tyto servery jsou téměř celé zaměřeny na vyhledávání a archivaci map pro orientační běh. Vyhledávat se dá přímo na obrazových mapách, jinde dle zadaných údajů. Oba způsoby jsou pro uživatele přehledné, jednoduše zde najdou potřebné informace o tratích pro orientační běh po celé republice. Na některých jsou k dispozici i obecné informace o orientačním běhu a jeho vývoji u nás a ve světě.

Oddíly:

TJ OK TOLAR

Pod Kasárny 1141/II

Jindřichův Hradec 377 01

Michaela Koblížková

e-mail: tjh@centrum.cz

oficiální adresa: <http://tolar.xf.cz>

tel.: 331 32 09 89

fax: 331 32 68 54

TJ Slovan Jindřichův Hradec

Nežárecká 73/IV

Jindřichův Hradec 377 01

Petr Kubičko

tel.: 602 631 095

pkubicko@csas.cz

oficiální adresa: <http://sjh.euweb.cz>

5.5 Vodní sporty

Nejlepší možnosti pro vodní turistiku na Jindřichohradecku nabízí řeka Lužnice. Dalšími vhodnými toky jsou řeka Nežárka se svým přítokem Hamerským potokem.

Lužnice je jedna z českých řek, které nepramení na území České republiky, ale překračují hranice v průběhu toku, a to Lužnice hned dvakrát. Pramení na rakouské straně Novohradských hor pod horou Eichelberg v nadmořské výšce 990 m. Do Čech přitéká u Českých Velenic, odtud pokračuje do Suchdola nad Lužnicí a pod Suchdolem začíná napájet rybníky Třeboňské pánve na obou březích. Pod obcí Majdalena se pak tok dělí na Starou a Novou řeku. Stará řeka napájí rybník Rožmberk a pokračuje dál k Veselí nad Lužnicí. Nová řeka se odklání doprava a odvádí povodňovou vodu do Nežárky. Ve Veselí nad Lužnicí se do Lužnice vlévá Nežárka a řeka pokračuje přes řadu jezů rovinatou krajinou na sever k Soběslavi, Sezimovu Ústí a Táboru. Úsek řeky Lužnice až k Táboru je sjízdný téměř celoročně. Jediným problémem je průjezdnost zarostlého koryta Staré řeky od rozdělení k Rožmberku a pár kilometrů pod jeho hrází. Sjízdnost této části řeky se odvíjí od množství vody, které odpovídá průtoku cca 2m³ za sekundu. Vodáci, kteří se chtějí vyhnout potížím se splouváním Staré řeky, mohou zvolit variantu Nové řeky a spolu s Nežárkou se

na Lužnici vrátit ve Veselí nad Lužnicí.²⁴ Lužnice je vhodná jak pro začátečníky, tak pro zkušené příznivce vodních sportů. Celkový tok řeky Lužnice od Nové Vsi k ústí (u Týna nad Vltavou) je v délce 146 km.²⁵

Nejblíže Jindřichovu Hradci je vodáky s oblibou využívaná řeka **Nežárka**. Je největším přítokem řeky Lužnice, do níž se vlévá zprava ve Veselí nad Lužnicí. Vzniká spojením menších toků Kamenice a Žirovnice u Jarošova nad Nežárkou severovýchodně od Jindřichova Hradce. Krátce za soutokem obou toků protéká Nežárka městem Jindřichův Hradec a pokračuje jihozápadním směrem ke Stráži nad Nežárkou. Od Stráže nad Nežárkou pokračuje řeka k Veselí nad Lužnicí, kde končí svůj tok ústím do Lužnice. Nežárka je řeka s pomalým proudem, zadržovaným na svém toku četnými jezy. Pro vodáky je sjízdná zejména na středním a dolním toku většinou celoročně. Je doporučována pro začínající vodáky. Od pramene až k soutoku s Lužnicí měří její tok 56 km.²⁶

Z menších vodních toků je dále vodáky oblíbený **Hamerský potok**, který pramení v Jihlavských vrchách. Potok je sjízdný při vypouštění rybníků v celém svém úseku dlouhém 21 km. Hamerský potok mohou zkusit začínající vodáci, ale kvůli úzkému a hůře přehlednému korytu je doporučován spíše pro zkušenější.²⁷

Vodákům nabízejí nejvíce informací servery www.raft.cz, www.reky.cz a www.padlo.cz. Servery Raft.cz a Řeky.cz jsou vytvořeny jako průvodce pro vodáky a při hledání informací je vidět, že jsou obsahově stejné. Webové stránky Pádlo.cz fungují také jako vodácký průvodce především pro získání podrobnějších informací o větších řekách. Důležité ale je, že je zde možno pod odkazem Sjízdnost najít stavy sjízdnosti českých řek v aktualizovaných údajích.

Na Jindřichohradecku také fungují vodácké oddíly, které nabízejí provozování vodáctví a všeho co k němu patří. Patří k nim oddíl Slovan Jindřichův Hradec a dále v okolí oddíl Kotva Veselí nad Lužnicí a vodácký klub Suchdol nad Lužnicí.

²⁴ Pádlo.cz - Vodácký průvodce. [online]. [cit. 2008-3-20]. Dostupný z WWW: <<http://http://www.padlo.cz/luznice/popis-reky/>>.

²⁵ Vodácký průvodce www.raft.cz. [online]. [cit. 2008-3-20]. Dostupný z WWW: <http://www.raft.cz/cechy/luznice.aspx?ID_reky=9>

²⁶ Jižní Čechy a Šumava. [online]. [cit. 2008-3-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.jiznicechy.org/cz/index.php?path=prir/nezarka.htm>>.

²⁷ Vodácký průvodce www.raft.cz. [online]. [cit. 2008-3-20]. Dostupný z WWW: <http://www.raft.cz/cechy/hamer.aspx?ID_reky=23>.

Vodácké oddíly:

Slovan Jindřichův Hradec

Jiří Kronika

Třebického 1100/II

377 01 Jindřichův Hradec

Vodácký klub Suchdol n. Lužnicí

Stanislav Prášil

17. listopadu 519

378 06 Suchdol nad Lužnicí

Kotva Veselí nad Lužnicí

Miroslav Pech

Štěpnice 735

391 81 Veselí nad Lužnicí

5.6 Lyžování

5.6.1 Sjezdové lyžování

Možnosti k provozování zimních sportů jsou v Jindřichově Hradci a jeho okolí poměrně omezené. Podmínky pro sjezdové lyžování poskytuje Javořická vrchovina. K Jindřichovu Hradci je nejbližší Hradiště u Nové Bystřice. Zde se nachází vlek dlouhý 300 m, horní část v nadmořské výšce 600 m má značný sklon, sjezdovka je na severovýchodním svahu a je dlouhá 350 m. Možnost sjezdového lyžování je v době zimního období v závislosti na množství sněhu. V případě vhodných podmínek pro lyžování, se lyžuje po celý víkend. Během týdne je otevřeno od 13 hodin a dvakrát do týdne je možnost večerního lyžování díky umělému osvětlení tratě. O popularitě sjezdového lyžování v Nové Bystřici mohou mluvit údaje o počtu návštěvníků. V sobotu a neděli je průměrná návštěvnost cca 80 lyžařů. Během týdne je průměrná návštěvnost 10 - 12 lyžařů denně a při nočním lyžování je to v průměru 20 - 25 lyžařů za večer.²⁸ Toto lyžařské centrum spravuje oddíl lyžování TJ Jiskra Nová Bystřice.

Další vlek se nachází v Radíkově u Českého Rudolce. Je umístěn na severním svahu také asi 600 m nad mořem a je dlouhý přes 200 m. Na této trati se neprovádí umělé zasněžování. Provozovatelem je Dům dětí a mládeže Jindřichův Hradec. Další možnosti nabízí svah s vlekem mezi Okrouhlou Radouní a Horní Radouní. Vlek je na severozápadním svahu

²⁸ Dle informací z lyžařského střediska Hradiště u Nové Bystřice

v nadmořské výšce cca 630 m a sjezdovka je dlouhá cca 300 m. K dispozici je umělé osvětlení a provádí se i zasněžování. Trať provozuje SKI Klub Čihadlo Nová Včelnice. V Mrákotíně nedaleko Studené jsou pro lyžaře dva vleky umístěné vedle sebe a dlouhé cca 350 m. Svah je otevřený, situován na severovýchod, bývá dobře upraven, i když není uměle zasněžován, horní stanice je asi v 580 m nad mořem. Provozovatelem této sjezdové trati a vleků je oddíl TJ Jiskra. Podrobnější informace o těchto lyžařských střediscích – viz Příloha č. 1. Dále od Jindřichova Hradce u Kamenice nad Lipou se nachází obec Antonka, kde je vlek s horní stanicí ve výšce zhruba 660 m nad mořem, je na jihovýchodním svahu a má délku cca 350 m.²⁹

Další informace jako provozní doba či kontakty na provozovatele těchto sjezdových tratí jsou k dispozici na oficiálních webových stránkách Jindřichova Hradce na adrese www.jh.cz v sekci Volný čas v elektronickém souboru Popis turistických tras.

5.6.2 Běžecké lyžování

V regionu Jindřichohradecko je k dispozici kolem 100 km běžeckých tras. Okruhy jsou různě dlouhé, obvykle 15 nebo 30 km. Běžecké tratě se upravují podle potřeby, počasí a návštěvnosti. Pro lepší údržbu tratí je vhodnější kratší a pevnější zima s dostatkem sněhu.

V okolí Nové Bystřice jsou nově vyznačené 3 zimní běžecké okruhy, které jsou v rámci finančních možností udržovány sněhovým skútreem se stopotvarem. Mapy pro tyto běžecké okruhy jsou informačním střediskem v Nové Bystřici. Je nutné je vydávat, protože některé trasy vedou přírodním parkem Česká Kanada. Dále existuje mnoho dalších neznačených „vyšlápnutých“ zimních běžeckých tras. Aktuální stav běžeckých tras v oblasti České Kanady je možné získat na serveru www.novabystrice.cz a na uvedených telefonních číslech.³⁰

²⁹ Sportovní možnosti. [online]. [cit. 2008-2-10]. Dostupný z WWW: <http://www.jh.cz/cz/_turistika/_dovolena/sport.html>.

³⁰ Dle informací z lyžařského střediska Hradiště u Nové Bystřice

Závěr

Tato bakalářská práce se věnuje analýze podmínek pro sporty v přírodě na Jindřichohradecku a analýze možností získání informací o vybraných sportech. Cílem práce bylo zmapovat přírodní podmínky pro provozování sportu v přírodě v oblasti Jindřichova Hradce a přiblížit vybraná sportovní odvětví.

V první části práce jsou shrnuty teoretické poznatky z několika různých oblastí vztahujících se k tématu práce. Nejdříve jsou definovány z několika různých zdrojů pojmy sport a sporty v přírodě včetně jejich charakteristik. Dále se práce v teoretické části zaměřuje na jednotlivé vybrané sporty v přírodě, kterými jsou turistika, horolezectví, cyklistika a cykloturistika, orientační běh, vodní sporty a lyžování. Charakterizuje je z obecného pohledu a z hlediska předpokladů pro provozování těchto sportů.

Druhá část práce je zaměřena na samotnou analýzu přírodních podmínek a dostupnosti informací o sportech v přírodě. Nejdříve je popsána metodika využitá při psaní této práce a dále následuje charakteristika oblasti Jindřichohradecka z hlediska přírodních podmínek. Další část je věnována jednotlivým sportům v přírodě. Kapitoly jsou strukturovány podobně, tak aby bylo jednoduché se orientovat mezi jednotlivými sporty. U každého sportu jsou popsány konkrétní oblasti, kde se nechá provozovat. Hlubší informace přesahující rámec této práce je možno najít na serverech popsaných v kapitolách nebo je možno kontaktovat jednotlivé sportovní oddíly či střediska.

Seznam bibliografických citací

- [1] Atletika a horolezectví. [online]. [cit. 2007-08-25]. Dostupný z WWW: <http://www.tiv.cz/bcl/sporty/atletika_horolezetvi.doc>
- [2] Bikros.cz – Historie cyklistiky. [online]. [cit. 2007-2-10]. Dostupný z WWW: <http://www.bikros.cz/Bikros_cj/view.php?cislocclanku=2006042101>.
- [3] Centre for Orienteering History. [online]. [cit. 2008-4-4]. Dostupný z WWW: <http://www.orienteering-history.info/cam_menu.php>.
- [4] Časopis ABC: Závody horských kol. [online]. [cit. 2007-8-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.iabc.cz/scripts/detail.php?id=8704>>.
- [5] Český statistický úřad - České Budějovice. Okres Jindřichův Hradec. [online]. [cit. 2006-5-16]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_jh>.
- [6] Český svaz orientačního běhu. [online]. [cit. 2008-1-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.orientacnibeh.cz/csob/cojeob.php>>.
- [7] Evropská charta sportu. [online]. [cit. 2007-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>>
- [8] Jižní Čechy a Šumava. [online]. [cit. 2008-3-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.jiznicechy.org/cz/index.php?path=prir/nezarka.htm>>.
- [9] Krajský úřad Jihočeského kraje, Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu v Jihočeském kraji ze dne 11. 2. 2003. [online]. [cit. 2007-05-08]. Dostupný z WWW: <http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=343&par%5Blang%5D=CS>
- [10] Kudy - kam na Jindřichohradecku. [online]. [cit. 2007-09-10]. Dostupný z WWW: <http://www.jh.cz/img/assets/1152/turist_trasy.pdf>
- [11] Lidské zdroje a rovné příležitosti, Sociálně ekonomický profil Jihočeského kraje, 2005. Kapitola číslo 4. [online]. [cit. 2007-02-19]. Dostupný z WWW: <http://partnerstvi.kraj-jihocesky.cz/storage/1152532748_sb_lid.zdroje>
- [12] MěÚ Jindřichův Hradec: Jindřichohradecko – Průvodce turistickým regionem. 2. vydání. Blatenská tiskárna, Blatná 2005
- [13] Neuman, J. a kol.: Turistika a sporty v přírodě, Portál, Praha 2000, ISBN 80-7178-391-9
- [14] Pádlo.cz - Vodácký průvodce. [online]. [cit. 2008-3-20]. Dostupný z WWW: <<http://http://www.padlo.cz/luznice/popis-reky/>>.
- [15] Skalní oblasti ČR. [online]. [cit. 2008-4-7]. Dostupný z WWW: <http://skaly.horosvaz.cz/skala/combo-skala2.asp?sektor_id=370>.
- [16] Sportovní možnosti. [online]. [cit. 2008-2-10]. Dostupný z WWW: <http://www.jh.cz/cz/_turistika/_dovolena/sport.html>.

- [17] Turistika I. [online]. [cit. 2007-2-10]. Dostupný z WWW: <<http://is.muni.cz/elportal/estud/fsp/js07/turistika/ch08s01.html>>.
- [18] Usnesení vlády České republiky ze dne 9. července 2003 č. 673 ke Směrům státní politiky ve sportu na léta 2004 – 2006. [online]. [cit. 2007-04-28]. Dostupný z WWW: <http://www.cstv.cz/informaceprovas/vladni/smery_2003-2006.doc>.
- [19] Vodácký průvodce www.raft.cz. [online]. [cit. 2008-3-20]. Dostupný z WWW: <http://www.raft.cz/cechy/luznice.aspx?ID_reky=9>.
- [20] Vodácký průvodce www.raft.cz. [online]. [cit. 2008-3-20]. Dostupný z WWW: <http://www.raft.cz/cechy/hamer.aspx?ID_reky=23>.
- [21] Wikipedie – otevřená encyklopedie. [online]. [cit. 2007-9-10]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ly%C5%BEov%C3%A1n%C3%AD>>.
- [22] Wikipedie – otevřená. [online]. [cit. 2007-9-16]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kanoistika>>.
- [23] Zákon č. 115/2001 Sb., ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu ve znění zákona č. 219/2005 Sb., § 2. [online]. [cit. 2007-04-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/sport/zakon-o-podpore-sportu>>

Přílohy

Příloha č. 1 – Podrobné informace o lyžařských střediscích na Jindřichohradecku

Umístění: Hradiště u Nové Bystřice

Provozovatel: TJ oddíl lyžování, Nová Bystřice

Délka: 300 m, sjezdovka 350 m bez dojezdu

Osvětlení: umělé

Zasněžování: ano

Provozní doba: (v případě dobrých sněhových podmínek- provozní dobu nutno ověřit)

středa: 17.00-21.00 hodin

pátek: 17.00-21.00 hodin

sobota: 9.00-16.00 hodin (po domluvě do 21.00 hodin)

neděle: 9.00-16.00 hodin

Telefon: +420384386580

Umístění: Radíkov u Českého Rudolce

Provozovatel: Dum dětí a mládeže Jindřichův Hradec

Délka: 200 m

Osvětlení: umělé

Zasněžování: ne

Provozní doba: nutno upřesnit po domluvě

Telefon: +420384361196

Umístění: Horní Radouň

Provozovatel: SKI Klub Čihadlo, Nová Včelnice

Délka: 300 m

Osvětlení: umělé

Zasněžování: ano

Provozní doba: středa, čtvrtek, pátek: 17.00-20.30 hodin

sobota: 9.00-20.30 hodin

neděle: 9.00-16.00 hodin

Telefon +420 728 735 657, +420 724 281 848, +420 777 249 905

Umístění: Mrákotín u Studené – dva vleky vedle sebe

Provozovatel: p. Mikšíček, p. Hýka

Délka: každý cca 350 m

Osvětlení: umělé

Zasněžování: ne

Provozní doba: soboty-neděle: 9.30-20.00

pondělí-pátek: 16.00-20.00

Telefon: +420567317159, +420567317542

Příloha č. 2 – Cyklotrasy v okolí Jindřichova Hradce

Cyklostezka č. 1113 - Jindřichův Hradec - Jindřiš - Blažejov - Malý Ratmírov je nenáročná, poměrně hojně využívaná o délce cca 11 km.

Cyklostezka č. 1242 - Malý Ratmírov - Blažejov - Hospříz - Hrutkov - Horní Pěna - Dolní Pěna - Horní Žďár - Jindřichův Hradec vede po silnicích s malým provozem a její délka je cca 18 km.

Na cyklostezce č. 1117 - Lásenice - U Nové vsi - Bílá - Číměř - Dobrá Voda - Senotín - Klenová se projíždí převážně lesnatou a mírně kopcovitou krajinou. Délka trasy je cca 17 km.

Cyklostezka Jindřichův Hradec - Jindřišské údolí - Dvoreček - Malý Ratmírov není vhodná pro kola s těžšími zavazadly nebo menší děti, protože po deštích je místy těžko sjízdná. Délka této trasy je cca 13 km.

Cyklostezka Jindřichův Hradec - Studnice - Pluhův Žďár - Červená Lhota je součástí stezky č. 32 Praha – Vídeň, je celkem nenáročná a je dlouhá cca 17 km.

Cyklostezka Jindřichův Hradec - Dolní Pěna - Malíkov nad Nežárkou - Nová Ves vede po lesních a polních cestách a od Malíkova nad Nežárkou se napojuje na již zmiňovanou cyklostezku č. 32. Délka trasy je cca 10 km.

Cyklostezka Jindřichův Hradec - Horní Žďár - Dolní Žďár - Malíkov nad Než. - Nová ves - Peršlák - Nový Vojířov - Nová Bystřice - Klášter - Landštejn - Staré Město p. Landštejnem - Slavonice prochází Českou Kanadou a dále pokračuje jako cyklostezka č. 48. Délkou cca 52 km patří k nejdelším v této oblasti.

Trasa Jindřichův Hradec - M. Ratmírov - Střížovice - Kunžak - Na Jitrách - Matějovec - Stálkov - Slavonice vede přes cyklostezky č. 1113, č. 1115 a č. 1004 a měří cca 38 km.